

Kritik mot Kriminalvården, anstalten Kumla, för att en tjänsteman trots ett jävsförhållande har utfört administrativa uppgifter i förhållande till en intagen

Beslutet i korthet: En tjänsteman har på grund av jäv inte deltagit i beslutsfattande avseende en intagen. Tjänstemannen har emellertid registrerat besluten i Kriminalvårdens klientadministrativa system, med den följd att hennes namn har angetts i anslutning till besluten. I beslutet uttalas att det kan vara svårt för en enskild att skilja mellan beslutsfattande och administrativa åtgärder. Det finns således en betydande risk för att den som har registrerat beslutet även förknippas med beslutsfattandet. Även om en myndighet inte har agerat på ett partiskt sätt, är det nog så bekymmersamt att det i den enskildes ögon finns förhållanden som gör att opartiskheten går att ifrågasätta. Kriminalvården kritiserar för att tjänstemannen, trots jävsförhållandet, har utfört arbetsuppgifter som berört den intagne.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 28 maj 2013, anförde AA bl.a. följande. Han har varit placerad på säkerhetsavdelningen i anstalten Kumla. Under samma tid som han var placerad på avdelningen arbetade en tidigare anställd till honom, BB, där. BB har gjort sig skyldig till brottslig handling mot honom under åren 1984-1985. I ett yttrande den 18 juni 2012 till Förvaltningsrätten i Karlstad uppgav kriminalvårdsinspektören CC att samtlig personal på avdelningen informerats om hans tidigare relation med BB. Däremot valde CC att, efter att ha uppmanats av BB till detta, hemlighålla BB:s närvaro för honom. I sitt yttrande uppgav vidare CC att BB inte har utfört några arbetsuppgifter i förhållande till honom. Vid en kontroll av ett utdrag från Kriminalvårdens klientadministrativa system (KLAS) har det emellertid visat sig att denna uppgift var felaktig och i april 2012 har BB upprättat ett antal dagboksanteckningar avseende honom. CC har således gjort sig skyldig till osant intygande när hon påstår att BB inte har utfört arbetsuppgifter som har koppling till honom. Därtill har CC i en konsekvensanalys felaktigt angett att BB var en nära vän till hans familj och utelämnat att denna missbrukat hans förtroende. Därtill är yttrandet felaktigt daterat. Kriminalvårdens säkerhetschef DD har i ett yttrande till Förvaltningsrätten i Karlstad uppgett att det är information från den personal som finns närmast de intagna, som ligger till grund för de månatliga omprövningsbesluten avseende placeringen på säkerhetsavdelningen. Med beaktande härav

och BB:s närvaro på avdelningen ifrågasätter han att han har bedömts på ett korrekt sätt i samband med de omprövningar som har skett.

Till anmälan var bifogat CC:s yttrande och konsekvensanalys, utdrag från KLAS avseende AA och ett yttrande från säkerhetschefen DD.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, region Mitt, genom regionchefen EE, följande.

Sakförhållanden

Uppgifter om sakförhållandena har inhämtats från anstalten Kumla. Information har även inhämtats från Kriminalvårdens klientadministrativa system (KLAS). Genom utredningen har sammanfattningsvis följande framkommit.

AA ankom till anstalten Kumlas säkerhetsenhet den 30 november 2010. I samband med att anstalten fick kännedom om AA skulle placeras där informerade BB sin närmaste chef, kriminalvårdinspektören CC, om sin tidigare bekantskap med AA. Anstalten gjorde då en konsekvensanalys för att utesluta att denna omständighet skulle leda till en jävssituation eller andra brister i säkerhetshänseende vilket skulle kunna medföra behov av tillfällig omplacering av BB. I analysen drogs slutsatsen att det inte förelåg några sådana risker och att åtgärder kunde vidtas så att BB inte kom i kontakt med AA. Konsekvensanalysens datering på första sidan, 2010-11-18, är korrekt. CC kan inte se någon förklaring till att ett felaktigt datum angivits på sidan 2 i dokumentet. Möjligtvis kan den härröra från en äldre dokumentmall och att datumet på grund av ett förbiseende endast har ändrats på första sidan i dokumentet.

Under AA:s placering på avdelningen, vilken varade fram till den 21 maj 2012 då AA omplacerades till anstalten Hall, deltog BB inte i några åtgärder som vidtogs avseende AA. Hon tjänstgjorde enbart på övriga tre avdelningar på säkerhetsenheten. Hon bidrog därmed inte heller med uppgifter om AA inför omprövningar av beslut om placering i säkerhetsenhet, eller var på annat sätt delaktig i handläggningen av dessa ärenden. I mars 2012 fick BB uppdrag att hjälpa till som administratör på säkerhetsenheten. I det uppdraget ingår att journalföra uppgifter i det klientadministrativa systemet (KLAS). Hon kom då att journalföra uppgifter även avseende AA. Hon deltog dock aldrig i handläggningen av de ärenden som hon journalförde.

Frågan om AA:s placering i säkerhetsavdelning prövades bland annat i Förvaltningsrätten i Karlstad, som i dom den 26 september 2012 avslog AA:s överklagande. AA framförde i målet invändningar om jäv avseende BB. AA har till JO gett in Kriminalvårdens yttrande i målet. I domen konstaterade förvaltningsrätten att den av AA såsom jävig utpekade personen inte hade varit involverad i handläggningen av omprövningsbeslutet.

Författningsbestämmelser

Enligt 1 kap. 4 § fängelselagen (2010:610), FäL, ska varje intagen bemötas med respekt för sitt människovärde och med förståelse för de särskilda svårigheter som är förenade med frihetsberövandet.

Av 2 kap. 4 § FäL framgår att en intagen får placeras på en avdelning med särskild hög grad av övervakning och kontroll (säkerhetsavdelning) om

1. det finns en varaktig risk för att den intagne rymmer eller fritas och det kan antas att han eller hon är särskilt benägen att fortsätta allvarlig brottslig verksamhet, eller
2. det finns särskild anledning att anta att det behövs för att hindra den intagne från allvarlig brottslig verksamhet under vistelsen i anstalt.

Ett beslut om placering på en säkerhetsavdelning ska omprövas så ofta det finns anledning till det, dock minst en gång i månaden.

Kriminalvårdens bedömning

AA har anfört att hans tidigare bekantskap med en personal vid säkerhetsenheten i anstalten Kumla har inverkat negativt på prövningen av hans placering i säkerhetsenhet. Det är givetvis av yttersta vikt att Kriminalvården i sin myndighetsutövning tillser att det inte uppstår misstanke om att beslutsfattare eller andra som deltar i handläggningen av ett ärende brister i objektivitet. När den tidigare bekantskapen mellan AA och BB blev känd för anstalten vidtogs omedelbart åtgärder för att tillse att BB inte var delaktig i ärendehandläggning avseende AA eller i övrigt hade någon kontakt med AA. Hon har under en kortare tid haft funktion som administratör för enheten, och har då enbart registrerat beslut som har fattats av annan personal. Hon har inte haft någon möjlighet att påverka utgången i de ärenden som har rört AA. Anstalten får därmed anses ha vidtagit nödvändiga åtgärder för att säkerställa att den tidigare bekantskapen inte på något sätt har haft inverkan på AA:s verkställighet. Att AA:s och BB:s uppgifter om omständigheterna kring deras bekantskap går isär ändrar inte denna bedömning.

I den konsekvensanalys som gjordes inför AA:s placering i anstalten Kumla har genom ett misstag ett felaktigt datum angivits på dokumentets andra sida. Den felaktiga dateringen är olycklig, dock har inte annat framkommit än att det beror på ett enskilt misstag. Det har vidare inte framkommit något i utredningen av ärendet som talar för att dokumentet har upprättats vid en annan tidpunkt än den som anges på första sidan, det vill säga den 18 november 2010. AA:s påstående om att dokumentet upprättats långt tidigare tillbakavisas.

AA kommenterade remissvaret.

Bedömning

Utredningen visar att AA:s och BB:s tidigare relation medfört att den senare gjort bedömningen att hon var jävig i förhållande till AA. Vidare framgår att anstalten Kumla vidtog åtgärder med anledning av detta och att BB inte deltog i ärendehandläggningen avseende AA samt inte heller i övrigt hade kontakt med honom.

Kriminalvården har gjort bedömningen att dessa åtgärder har varit tillräckliga för att säkerställa att den tidigare relationen inte skulle ha någon inverkan på AA:s verkställighet. Jag saknar skäl att ifrågasätta detta. Trots de åtgärder som vidtagits, visar utredningen att BB fört in uppgifter i KLAS avseende AA vid fyra tillfällen. Det har rört sig om en rent administrativ åtgärd och BB har inte haft del i eventuellt beslutsfattande. Emellertid har hennes namn angetts i direkt anslutning till anteckningarna.

Trots att BB inte har haft någon del i besluten, kan det vara svårt för en person som inte är insatt i förhållandena att skilja mellan beslutsfattande och administrativa åtgärder. Det finns således en betydande risk för att den som har registrerat beslutet även förknippas med beslutsfattandet. Det kan i sin tur leda till att en myndighet ur den enskildes perspektiv inte framstår som opartisk. Även om en myndighet inte har *agerat* på ett partiskt sätt, är det nog så bekymmersamt att det i den enskildes ögon finns förhållanden som gör att opartiskheten går att *ifrågasätta*.

Mot denna bakgrund framstår det som både olyckligt och onödigt att BB har utfört administrativa uppgifter i förhållande till AA. Enligt min mening har det ålegat såväl CC som BB att säkerställa att den senare inte har utfört arbetsuppgifter som berört AA. Så har inte skett och denna brist i hanteringen, gör att Kriminalvården inte kan undgå kritik.

Med beaktande av vad som har framkommit i Kriminalvårdens remissvar saknar jag skäl att kommentera AA:s övriga klagomål mot anstalten. Jag konstaterar endast att utredningen inte ger anledning till kritik eller någon annan åtgärd.

Ärendet avslutas.